

INFO

MARS
2017

MILJÖSANERING ÅSBRO

ETT NYHETSBREV FRÅN SGU

Det omfattande arbetet med att sanera markområdet som hyst Åsbro gamla impregneringsverk är nu avslutat. Nya undersökningar väntar nu i vattennära områden och botten-sediment.

Nu är Åsbro renare

● De stora saneringsinsatserna vid Åsbro gamla impregneringsverk är avslutade. Arbetet med att frakta bort förorenade jordmassor har gått i mål.

Men det kommer att hända mer i Åsbro under 2017. Inte minst kommer ett nytt park- och friluftsområde att växa fram där den gamla impregneringsverksamheten tidigare låg. Den 14 juni blir det invigning!

Vattennivån stiger i Tisaren

LÄS MER SIDAN 3

Fritt fram att äta fisk och kräfter

LÄS MER SIDAN 3

Det här händer under 2017

LÄS MER SIDAN 4

Öppna ytor, vindlande cykelvägar, breddade diken som på några platser bildar små vattenspeglar – och så grillplats, utegym, lekplats. Mindre ändringar kan komma att göras, men ungefär så här ska området se ut i framtiden. I april startar arbetet med det nya friluftsområdet.

Illustration: MÅLARK AB

Ett nytt friluftsområde växer fram under våren

● Det har blivit dags att ge området där Åsbro gamla impregnering låg ett ordentligt lyft. Efter avslutat saneringsarbete ska området nu bli ett friluftsområde och en mötesplats för ortsborna.

De närboende har vant sig vid att det arbetas på det gamla industriområdet. Men under april månad kommer det att handla om roligare och mer spännande insatser. Med föreningarna borta görs en nystart på området som ska få utegym, grillplats, lekpark och nya gång- och cykelvägar.

– Det kommer att bli ett mer öppet och tillgängligt område och friluftskaraktären förstärks ytterligare, säger Helena

Andersson, projektchef på SGU, Statens geologiska undersökning. Det har alla förutsättningar att bli ett lyft och en samlingsplats för alla i Åsbro

Arbetet genomförs under april och maj och det är mycket som ska göras.

En grov återställning av markytan har redan gjorts och senare i vår ska det planteras och sås. Planen är att området som länge varit snårigt och igenvuxet ska bli mer öppet och genomkorsas av vindlande gång- och cykelvägar.

De smala diken breddas och i öster, nära fritidshusområdet och Invallningen blir det en öppen plats kring vilken flera aktiviteter skapas. Lekplats för barnen, utegym för den som vill träna, grillplats

för den som vill umgås och laga mat utomhus.

Intresseföreningen i området har varit med och tyckt till och en del detaljer återstår ännu innan arbetet kan börja. Men huvuddragen i utformningen är bestämd och nedräkningen till byggstart har börjat.

När föreningarna i marken nu är borta och ett nytt rent jordlager på plats börjar ett nytt kapitel för den gamla industritomten.

Den 14 juni är det dags för officiell invigning. Mer information om tider och program för invigningen kommer under våren!

Tisarens vattennivå stiger igen

● **Saneringen av Åsbro gamla impregnering är avklarad. Projektet har blivit lyckat och gått helt enligt plan. Nu återstår bara att invänta att sjön Tisarens vattennivå återhämtar sig. Hur lång tid det tar beror på nederbörden.**

Det är en hel del föroreningar som försvunnit ur marken i Åsbro under 2016. Impregneringsverksamheten har framförallt lämnat efter sig kreosotolja och CCA-medel. Kreosotoljan innehåller polyaromatiska kolväten (PAH) som ofta är både giftiga och cancerframkallande. CCA-medel är en blandning av krom, koppar och arsenik, där framförallt arsenik är mycket giftigt och även cancerframkallande.

Men nu är all förorenad jord bortfraktad från Åsbro gamla impregnering.

– Vi har tagit bort ett 0,3-1,5 meter tjockt jordlager på den gamla impregne-

ringen och sedan fyllt på med ny jord, berättar Johan Nordbäck, projektledare hos konsulten Structor. Efter kontrollmätningar har vi även behövt gräva ännu djupare i någon punkt – ner till 2,5 meter i läget för själva impregneringsverket.

För att underlätta saneringsarbetet sänktes vattennivån i Tisaren 2016. En sommar och höst med lite regn medförde att nivån sjönk ytterligare. Det var till stor hjälp under saneringsarbetet på Åsbro gamla impregnering, där marken normalt är vattensjuk.

Just sänkningen av Tisarens vattennivå har för många i området blivit den mest påtagliga konsekvensen av saneringsarbetet. I slutet av året gjordes bedömningen att det inte längre finns behov av att behålla en låg vattennivå för saneringsarbetets skull och därför beslöts att nivån i sjön nu kan återgå till den normala. Det är dock en process

som av förklarliga skäl tar tid.

– Vattennivån ska återställas naturligt och man kan hoppas på en ordentlig vårflood, men ytterst är det ju nederbörden som styr hur snabbt Tisaren fylls på, säger Helena Andersson, projektchef på SGU.

Mätdata visar att vattennivån stigit stadigt sedan i höstas och att trenden håller i sig in på det nya året.

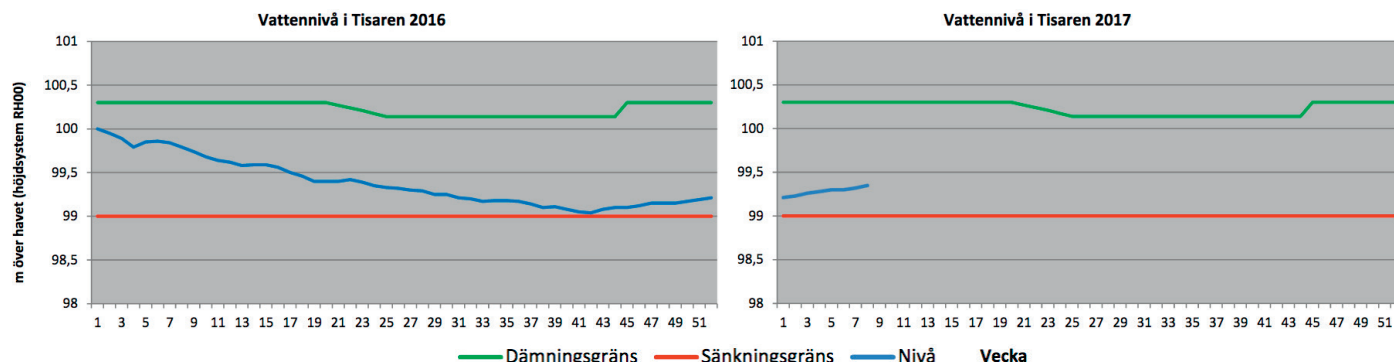
FAKTA

Saneringen av Åsbro gamla impregnering:

Ca 74 000 ton förorenad jord har forslats till Ekokem i Kumla.

De innehåller ca 28 ton arsenik och ca 98 ton polyaromatiska kolväten (PAH).

Ca 5 000 m³ förorenat vatten har sugits upp och forslats till Kumla och ca 7 500 m³ har renats på platsen.

Dämningsgräns och sänkingsgräns är den högsta respektive lägsta nivån för Tisaren enligt det tillstånd som Skyllbergs Bruk, som äger fallrättigheterna, har. Vattennivån sjönk mer än planerat under sommaren och hösten 2016 på grund av torkan, men aldrig under den lägsta tillåtna nivån.

FOTNOT: Statistiken hämtad från Sveriges vattenorganisationer: www.vattenorganisationer.se/nvvf/downloads/25/Tisaren.pdf

Fritt fram att äta fisk från Tisaren

● **Det finns fortfarande kreosot och tungmetaller i Tisarens bottensediment. Men glädjande nog nästan ingenting i sjöns fiskar och kräftor. Det går därmed alldeles utmärkt att äta gös, abborre och signalkräfter från sjön, visar en ny undersökning.**

Föroreningarna i bottensedimenten i Tisarens västra del har oroat framförallt fritidsfiskare i området. Därför gjordes under hösten 2016 en undersökning för att ta reda på hur det står till med fisken i sjön. Undersökningen genomfördes på uppdrag av SGU, och riktade in sig på arterna gös, abborre och signalkräfta. Det som studerades var förekomsten av polyaromatiska kolväten (PAH) och metaller, främst tungmetaller som kvicksilver, bly och kadmium.

Under första veckan i oktober fångades 20 exemplar vardera av de tre arterna och fångsterna skedde på två olika platser, den ena intill Nyckelholmen utanför den gamla impregneringsanläggningen i sjöns västra del och den andra intill Stackholmen i sjöns östra del. Syftet med två olika fångstplatser var att se om det var någon skillnad i hur mycket föroreningar fiskar och kräftor innehöll i olika delar av sjön.

Resultatet från undersökningen visade på låga halter av både tungmetaller och PAH. För gös och abborre var halterna mycket låga både när det gäller metaller och PAH, klart under gällande gränsvärden. Det fanns inte några skillnader i kvalitet på fisken beroende på om den fångats i östra eller västra delen av sjön.

Inte heller när det gäller de analyserade signalkräfterna så finns det några hinder för att äta fångst från Tisaren. Halterna av tungmetaller är under gränsvärdena i samtliga fall.

PAH-halterna var mycket låga för kräftor fångade i östra delen av sjön, något högre för kräftorna från västra delen av sjön, men fortfarande låga.

Det enda värdet som avvek från det normala var halten av metallen mangan i signalkräfter. Manganhalten i kräftorna låg över det svenska medelvärde, men har ingen direkt koppling till impregneringsverksamheten och bedöms inte heller vara ohälsosam.

Slutsatsen är alltså att fisk och kräftor i Tisaren håller god kvalitet och att det är fritt fram att äta fisk och kräftor från sjön.

LÄS MER: Hela undersökningen hittar du på SGU:s hemsida: www.sgu.se/globalassets/samhallsplanering/fo/asbro/Fiskundersokning_Asbro.pdf

Det här händer under 2017

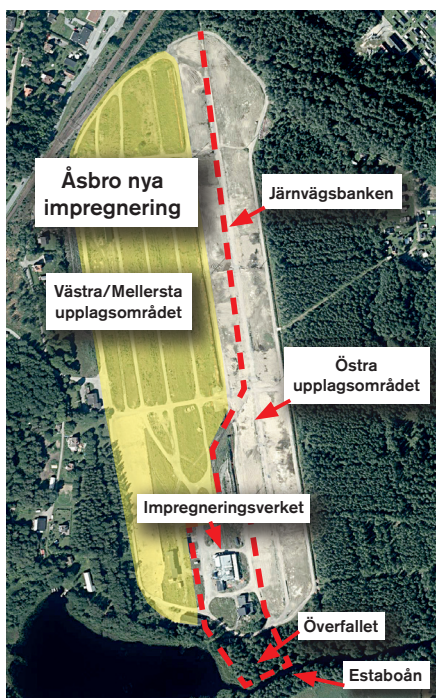
● När de mest förorenade områdena på land i Åsbro är sanerade går arbetet vidare. Under våren startar en utökad undersökning av de nedlagda impregneringsindustriernas utkanter mot sjön, Invallningen och Estaboån/Överfallet.

Saneringen av de före detta impregneringsområdena avslutas i början av 2017. Ytterligare 10 000 kubikmeter förorenad jord tas då bort bland annat från den så kallade brännplatsen och Åsbro nya impregneringsverk. Arbetet med att återställa marken pågår troligen till och med maj, medan arbetet på det gamla området redan är helt avslutat.

Men för att säkerställa att inga hälsofarliga ämnen finns kvar i området så ska fler prover tas under våren 2017. Det rör sig om Estaboån och den lilla våtmarken Överfallet intill, men även invallningen intill piren vid den gamla impregneringen samt bottensedimenten i Tisaren närmast invallningen.

– Det handlar om utloppet för avloppsvatten från gamla respektive nya impregneringen som vi vill titta på och därför kommer vi att göra en fördjupad undersökning, berättar Johan Nordbäck, projektledare hos konsulten Structor.

Den undersökningen kommer enligt planerna att genomföras under mars och april. Beroende på vad som kommer fram vid undersökningen så kan det bli aktuellt att vidta saneringsåtgärder inom vattenområdena.

I vår inleds en utökad undersökning av industriområdenas utkanter i Åsbro. Syftet är att kartlägga eventuella föroreningar vid Invallningen och Estaboån/Överfallet.

En sådan åtgärd börjar dock med en tillståndsprövning för arbete i vattenområde där samråd med myndigheter och närboende alltid ingår som en del.

Först därefter kan en tillståndsansökan lämnas in och prövas i Mark- och miljödomstolen, en prövning som normalt har lång handläggningstid och därmed kan dra ut på tiden.

Om man gör bedömningen att en sanering är nödvändig så kan det praktiska arbetet komma igång tidigast sommaren 2018.

– Någon form av saneringsåtgärd av förorenade sediment kommer det nog att bli, det är min bedömning, men det är oklart i vilken omfattning, säger Helena Andersson, projektchef på SGU, Sveriges geologiska undersökning.

KONTAKTPERSONER

Helena Andersson
Projektchef, Sveriges geologiska undersökning
018 - 17 90 60
helena.andersson@sgu.se

Johan Nordbäck
Projektledare, Structor
070 - 191 68 20
johan.nordback@structor.se

Ylva Hedene
Tillsynsansvarig förorenade områden
Länsstyrelsen i Örebro län
010 - 224 86 69
ylva.hedene@lansstyrelsen.se

Maria Hellström
Tillsynsansvarig vattenverksamheter
Länsstyrelsen i Örebro län
010 - 224 82 04
maria.hellstrom@lansstyrelsen.se

TIDPLAN 2017

Januari-maj: De sista 10 000 m³ förorenad jord från brännplatsen och impregneringsverket på Åsbro nya fraktas bort.

Mars-april: Utökad undersökning vid Invallningen och Estaboån/Överfallet.

April-maj: Friluftsområdet på Åsbro gamla impregnering färdigställs med utegym, gång- och cykelvägar, grillplats och lekplats.

14 juni: Invigningen av friluftsområdet.

Halvårsskiftet: Tidigaste start för en eventuell tillståndsprövning för saneringsinsatser.

Höst: Eventuell tillståndsansökan för saneringsåtgärder i vattenområde.

Halvårsskiftet 2018: Tidigaste start för eventuella saneringsåtgärder vid Invallningen och Estaboån/Överfallet.